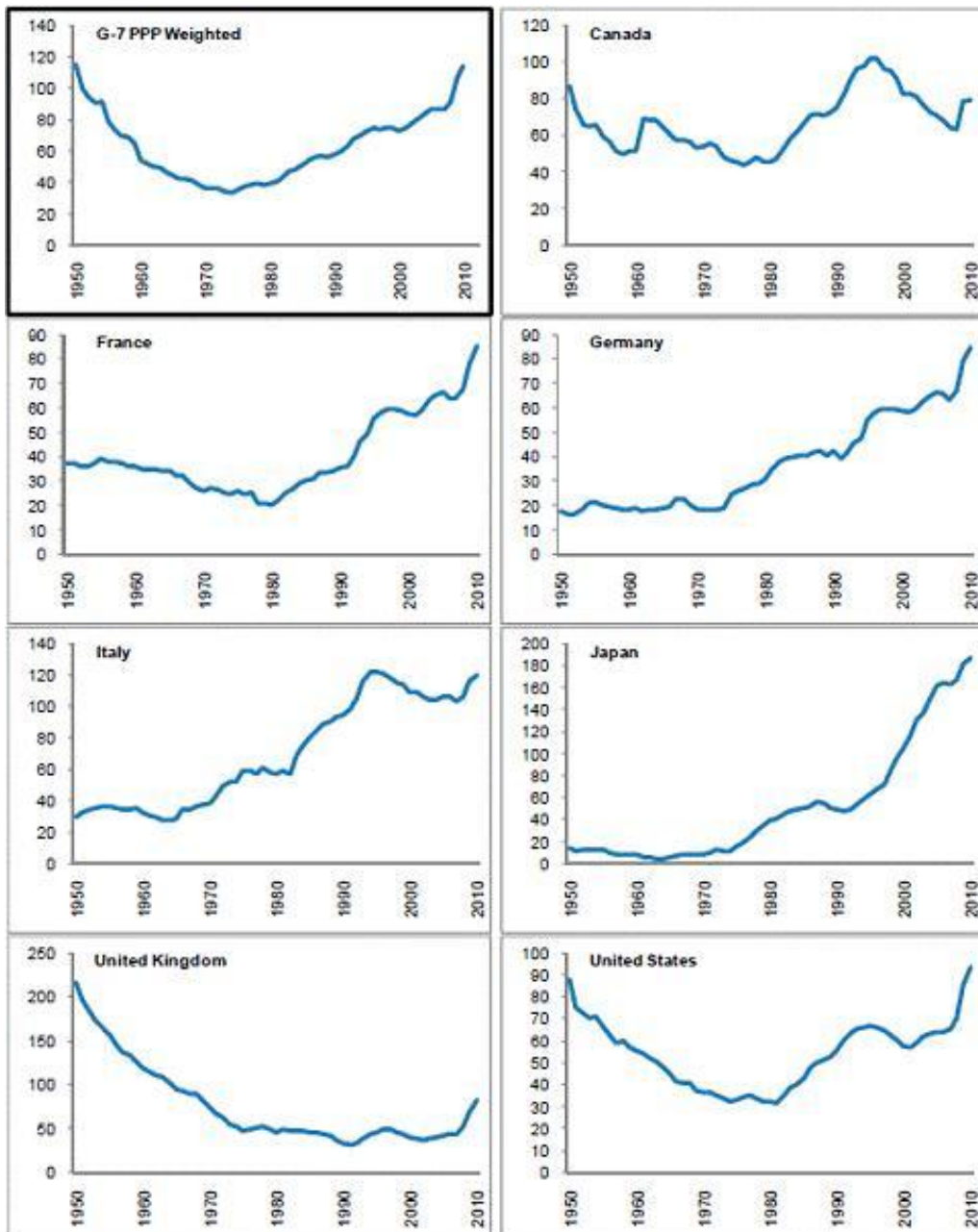

ΤΟ ΧΡΕΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ

Β. ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

Αν και ο δανεισμός των κρατών είναι μια πολύ παλιά ιστορία από τη δεκαετία του 1970 έλαβε νέα χαρακτηριστικά. Το σύνολο των αναπτυγμένων κρατών κατέφευγε όλο και σε μεγαλύτερο δανεισμό αυξάνοντας συνεχώς τα δημόσια χρέη. Η αλήθεια του παραπάνω ισχυρισμού φαίνεται στο διάγραμμα που ακολουθεί και που δείχνει τη διαχρονική μεταβολή του δημοσίου χρέους των 7 πιο αναπτυγμένων κρατών, όπως έχει υπολογιστεί από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, από το 1950 ως το 2010 σαν ποσοστό του ΑΕΠ.

Διάγραμμα 1

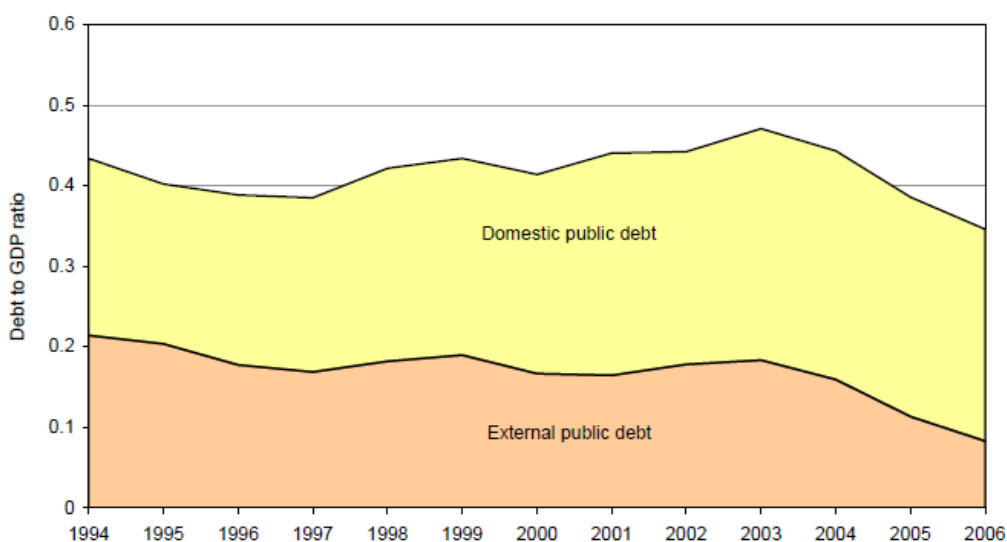

ΠΗΓΗ: ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ. Government Debt in G-7 Countries, 1950-2010 (in percent of GDP)
Source: IMF

Ενώ το χρέος, εσωτερικό κι εξωτερικό, των αναπτυσσόμενων χωρών αυξανόταν, στις αναπτυσσόμενες χώρες, αντίθετα, το δημόσιο χρέος μειωνόταν σαν αποτέλεσμα της αυξημένης παραγωγικής δραστηριότητάς τους. Μια νέα αντίθεση άρχισε να λειτουργεί από τις τελευταίες δεκαετίες του εικοστού αιώνα. Αυτή μεταξύ των αναπτυσσόμενων χωρών, στις οποίες η παραγωγή έμενε στάσιμη ή έφθινε, και των αναπτυσσόμενων χωρών η παραγωγική ικανότητα των οποίων αυξανόταν με ρυθμούς ταχύτατους. Το παραπάνω χαρακτηριστικό είχε σημαντική επίπτωση στη διαμόρφωση του δημοσίου χρέους των διαφόρων ομάδων χωρών. Στο διάγραμμα που ακολουθεί βλέπουμε τη μεταβολή και τη σύνθεση του χρέους των αναπτυσσόμενων χωρών από το 1994 ως το 2006 όπως υπολογίστηκαν από τον ΟΗΕ (στο τέλος του άρθρου βλέπε διάγραμμα για το δημόσιο χρέος της Κίνας όπως δίνονται από την Παγκόσμια Τράπεζα).

Διάγραμμα 2

ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΣΤΙΣ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ

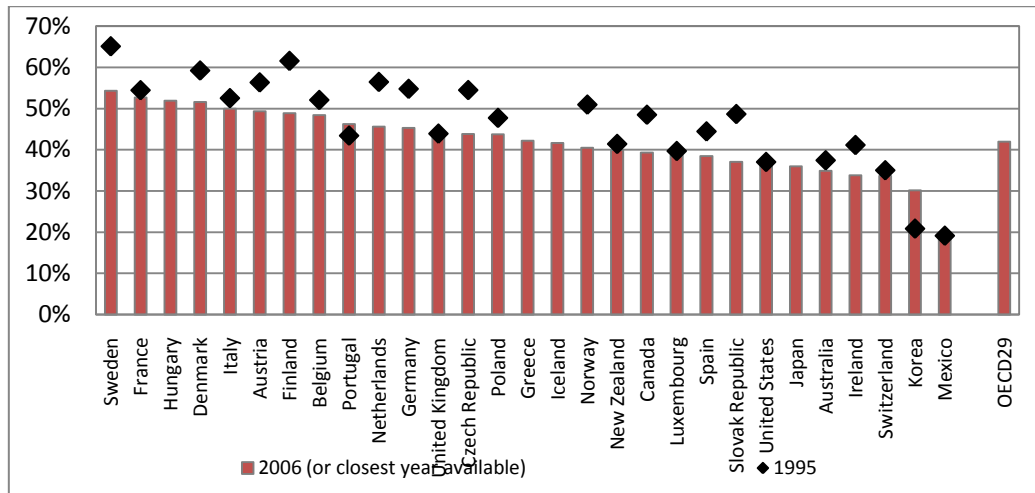

ΠΗΓΗ:ΟΗΕ. http://www.unctad.org/en/docs/osgdp20083_en.pdf

Η έκταση αυτή του δανεισμού των αναπτυσσόμενων κρατών από τη δεκαετία του 1970 και μετά, πρωτοφανής για μη πολεμική περίοδο, χρειάζεται ερμηνεία. Γιατί τα αναπτυσσόμενα κράτη κατέφευγαν στο δανεισμό και πως τον χρησιμοποιούσαν; Σε όλο αυτό το διάστημα μεταβλήθηκε η σύνθεση των κρατικών δαπανών με την αύξηση του ειδικού βάρους των υποχρεωτικών δαπανών επί του συνόλου των δαπανών. Οι αναπτυσσόμενες χώρες χρησιμοποιούσαν επομένως το δανεισμό για να καλύπτουν τις υποχρεωτικές δαπάνες τους (διάγραμμα για τις ΗΠΑ στο τέλος του άρθρου).

Ο δανεισμός επομένως δεν χρησιμοποιείτο για την ανάπτυξη παραγωγικών τομέων. Μήπως όμως ερμηνεύεται ο δανεισμός με την αύξηση των κρατικών δαπανών, για οποιοδήποτε λόγο π.χ. κοινωνικές δαπάνες ή υποδομές; Στο επόμενο διάγραμμα βλέπουμε τις δημόσιες δαπάνες σαν ποσοστό του ΑΕΠ για τις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ το 1995 και το 2006 όπου και παρατηρούμε μια μείωση των δαπανών κατά το παραπάνω χρονικό διάστημα.

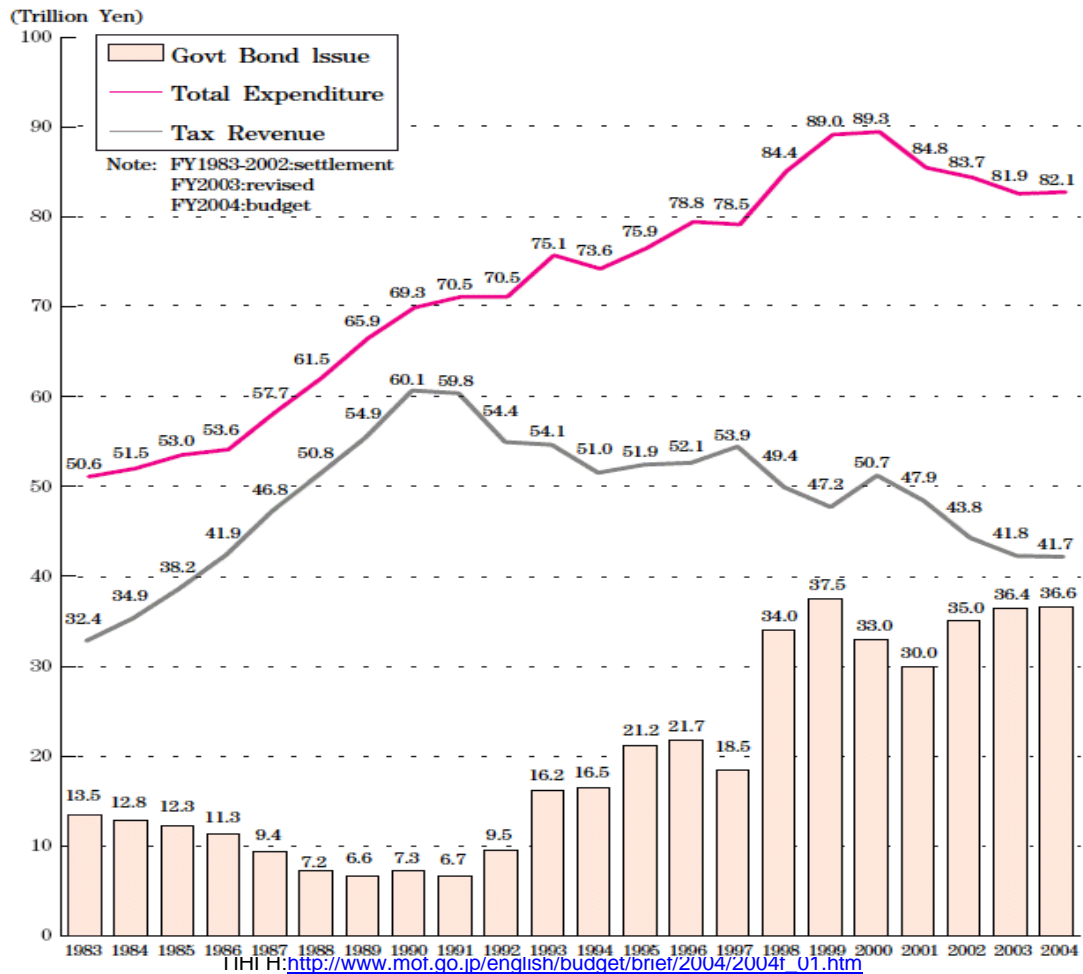
Διάγραμμα 3

ΠΗΓΗ: ΟΟΣΑ . Government at a Glance 2009 - OECD © 2009 - ISBN 9789264061644

Αφού οι δαπάνες μειώνονταν πως μπορεί να ερμηνευτεί ο δανεισμός; Απλούστατα μειώνονταν με ταχύτερους ρυθμούς τα κρατικά έσοδα, όπως μπορούμε να διαπιστώσουμε στο διάγραμμα 4 για την Ιαπωνία.

Διάγραμμα 4

Η μείωση των εσόδων οφειλόταν στην παραγωγική στασιμότητα των αναπτυγμένων χωρών, ένα χαρακτηριστικό που συνοδεύει τις αναπτυγμένες οικονομικά χώρες από τη δεκαετία του 1970, και στη μείωση της φορολογίας του κεφαλαίου και των υψηλών εισοδημάτων. Η μείωση αυτή είναι άμεσα εξαρτώμενη από την εξάντληση των παραγωγικών δυνατοτήτων του καπιταλισμού. Στον πίνακα και στο διάγραμμα που ακολουθούν βλέπουμε τη μεταβολή των φορολογικών εσόδων των σημαντικότερων κρατών και του μέσου όρου των χωρών μελών του ΟΟΣΑ από το 1975 ως το 2007 σαν ποσοστό του ΑΕΠ.

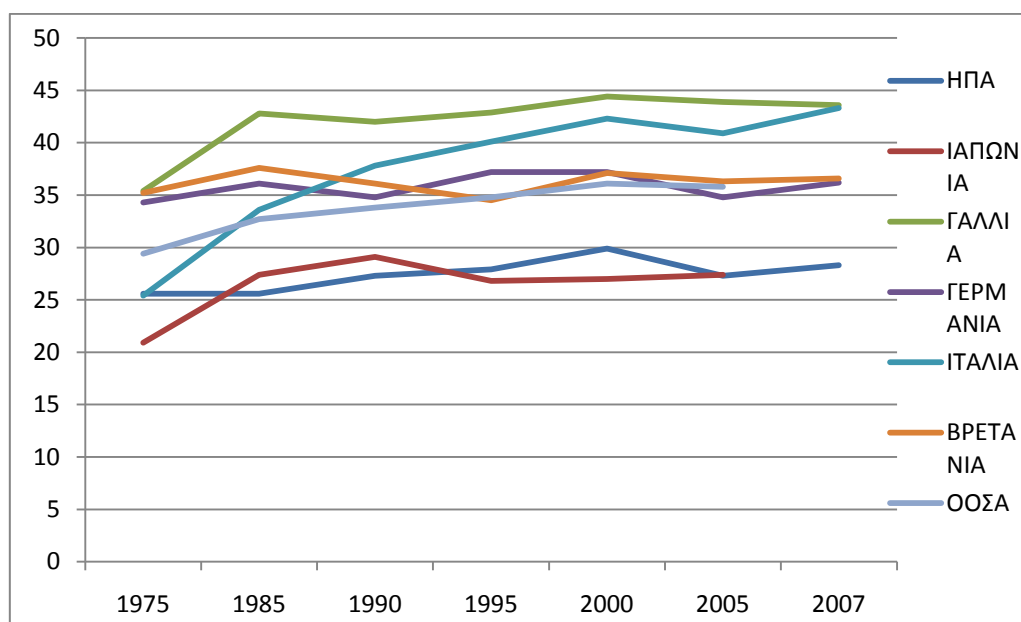
ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΑΕΠ

	1975	1985	1990	1995	2000	2005	2007
ΗΠΑ	25,6	25,6	27,3	27,9	29,9	27,3	28,3
ΙΑΠΩΝΙΑ	20,9	27,4	29,1	26,8	27	27,4	
ΓΑΛΛΙΑ	35,4	42,8	42	42,9	44,4	43,9	43,6
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	34,3	36,1	34,8	37,2	37,2	34,8	36,2
ΙΤΑΛΙΑ	25,4	33,6	37,8	40,1	42,3	40,9	43,3
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	35,2	37,6	36,1	34,5	37,1	36,3	36,6
ΟΟΣΑ	29,4	32,7	33,8	34,8	36,1	35,8	

ΠΗΓΗ ΟΟΣΑ. : <http://www.oecd.org/ctp>

Διάγραμμα 5

Τα παραπάνω στοιχεία δείχνουν μια μικρή αυξητική τάση των φορολογικών εσόδων από το 1975 και μετά. Από πού όμως αντλούσε τα φορολογικά έσοδά του το κράτος και ποια οι συμμετοχή σε αυτά των διαφόρων κοινωνικών τάξεων και ομάδων; Θα επικεντρώσουμε την προσοχή μας στη φορολόγηση των εργαζομένων και των επιχειρήσεων. Στον πίνακα και στο διάγραμμα που ακολουθούν βλέπουμε

τη μεταβολή στο φόρο των εταιρικών κερδών επιλεγμένων χωρών από το 1981 ως το 2009 όπως δίνονται από τον ΟΟΣΑ.

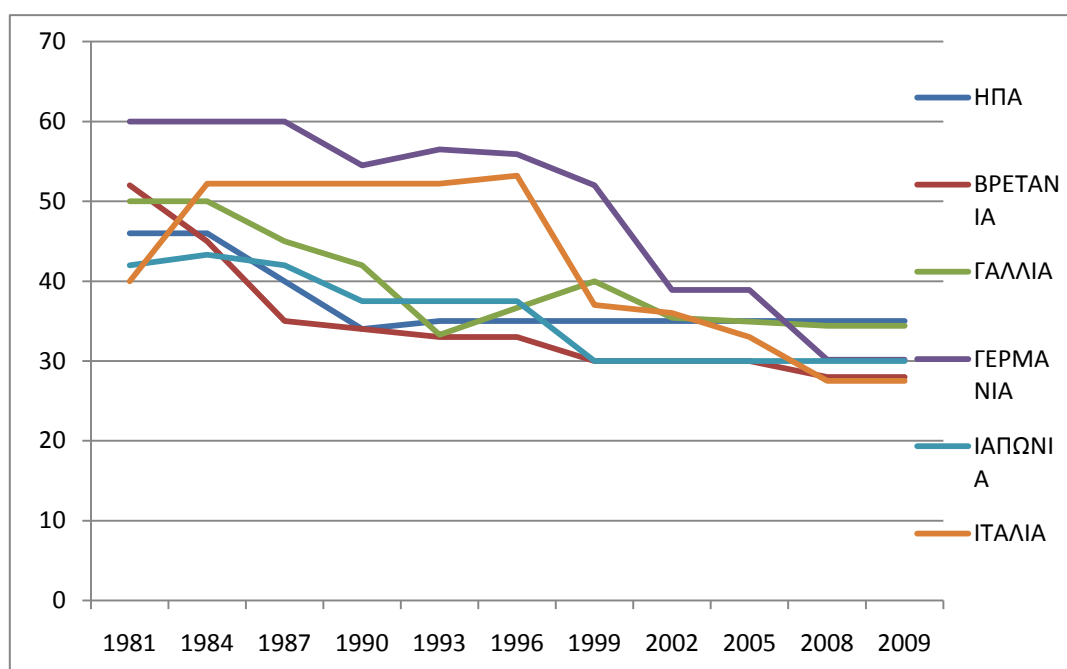
ΠΙΝΑΚΑΣ 2

ΦΟΡΟΙ ΣΤΑ ΕΤΑΙΡΙΚΑ ΚΕΡΔΗ

	ΗΠΑ	ΒΡΕΤΑΝΙΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΙΑΠΩΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ
1981	46	52	50	60	42	40
1984	46	45	50	60	43,3	52,2
1987	40	35	45	60	42	52,2
1990	34	34	42	54,5	37,5	52,2
1993	35	33	33,3	56,5	37,5	52,2
1996	35	33	36,66	55,9	37,5	53,2
1999	35	30	40	52	30	37
2002	35	30	35,43	38,9	30	36
2005	35	30	34,95	38,9	30	33
2008	35	28	34,43	30,18	30	27,5
2009	35	28	34,43	30,18	30	27,5

ΠΗΓΗ: ΟΟΣΑ. http://www.oecd.org/document/60/0,2340,en_2649_34533_1942460_1_1_1_1,00.html#cci

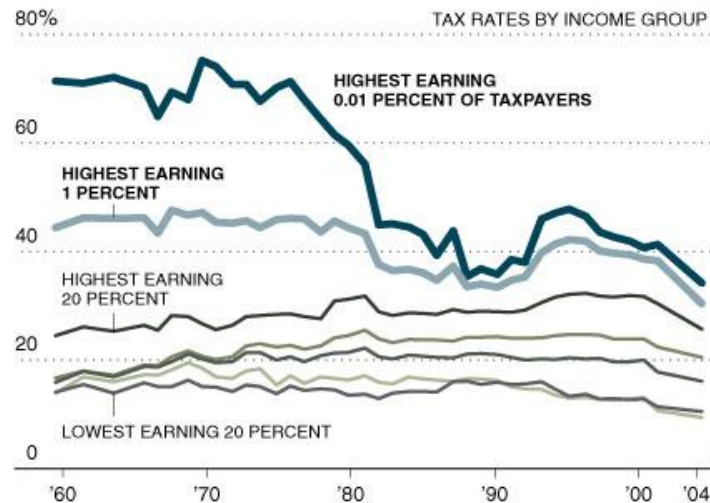
Διάγραμμα 6

Παρατηρούμε μια ραγδαία μείωση της φορολόγησης των εταιρικών κερδών σε όλο το παραπάνω χρονικό διάστημα η οποία έφτασε και το 50% σε ορισμένες χώρες. Πέρα από τη ραγδαία μείωση της φορολογίας των εταιρικών κερδών οι φορολογικές μεταρρυθμίσεις, κατά τις δεκαετίες του 1970 και του 1980, έδωσαν ουσιαστικά φορολογική ασυλία στους πλέον πλούσιους από τους πολίτες των αναπτυσσόμενων καπιταλιστικών χωρών. Στο διάγραμμα που ακολουθεί βλέπουμε τις μεταβολές των φορολογικών συντελεστών στις ΗΠΑ

από το 1960 ως το 2004 ανά εκατοστημόριο εισοδήματος. Παρατηρούμε τη μείωση κατά 50% περίπου των συντελεστών φορολόγησης του 0,01% του πιο πλούσιου μέρους των αμερικανών πολιτών και την αύξηση των φορολογικών συντελεστών των μεσαίων κυρίως εισοδημάτων, ενώ υπήρξε και μια μικρή ελάφρυνση των χαμηλότερων εισοδημάτων από τη δεκαετία του 1990 και μετά.

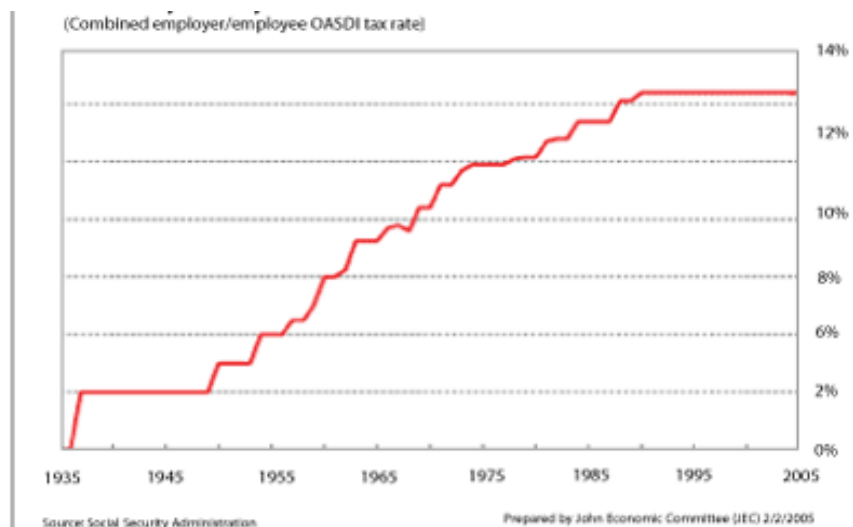
Διάγραμμα 7

ΠΗΓΗ: <http://www.ritholtz.com/blog/category/taxes-and-policy/>

Η μείωση της φορολογίας των εταιρικών κερδών και των υψηλών εισοδημάτων συνοδεύεται από την αύξηση της φορολογίας των εργαζομένων και της έμμεσης φορολογίας. Στο επόμενο διάγραμμα βλέπουμε την εξέλιξη της φορολογίας των μισθών στις Ηνωμένες Πολιτείες από το 1935 ως το 2005 και την τεράστια αύξησή του.

Διάγραμμα 8

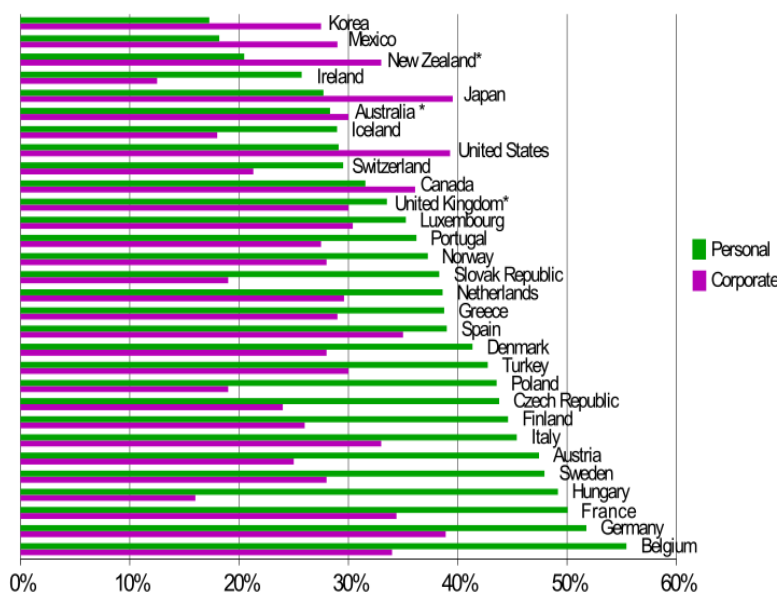

ΠΗΓΗ: <http://www.doctorhousingbubble.com/a-decade-of-slow-growth-why-the-united-states-will-face-a-decade-of-economic-stagnation-and-face-a-l-shaped-recession-10-charts-and-pictures-as-to-why-this-will-occur/>

. Στο διάγραμμα 9 βλέπουμε τους συντελεστές φόρου εισοδήματος για τις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ κατά το 2005 για τις επιχειρήσεις και τα φυσικά πρόσωπα, σαν ποσοστό του εισοδήματος, όπως δίνονται από τον ΟΟΣΑ όπου και παρατηρούμε την αυξημένη βαρύτητα της φορολόγησης των φυσικών προσώπων για τις περισσότερες χώρες

Διάγραμμα 9

ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΟΟΣΑ

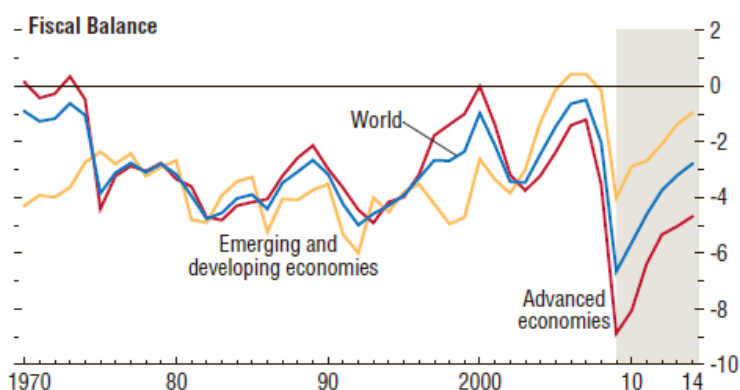

ΠΗΓΗ: ΟΟΣΑ. http://www.oecd.org/document/60/0,2340,en_2649_34533_1942460_1_1_1_1,00.

Παρά την αύξηση της φορολογίας των εργαζόμενων η μείωση της φορολογίας των εταιρικών κερδών και των πιο υψηλών εισοδημάτων δημιούργησε φορολογική ανισορροπία που επισημαίνεται από το Δ. Ν. Τ. στο επόμενο διάγραμμα.

Διάγραμμα 10

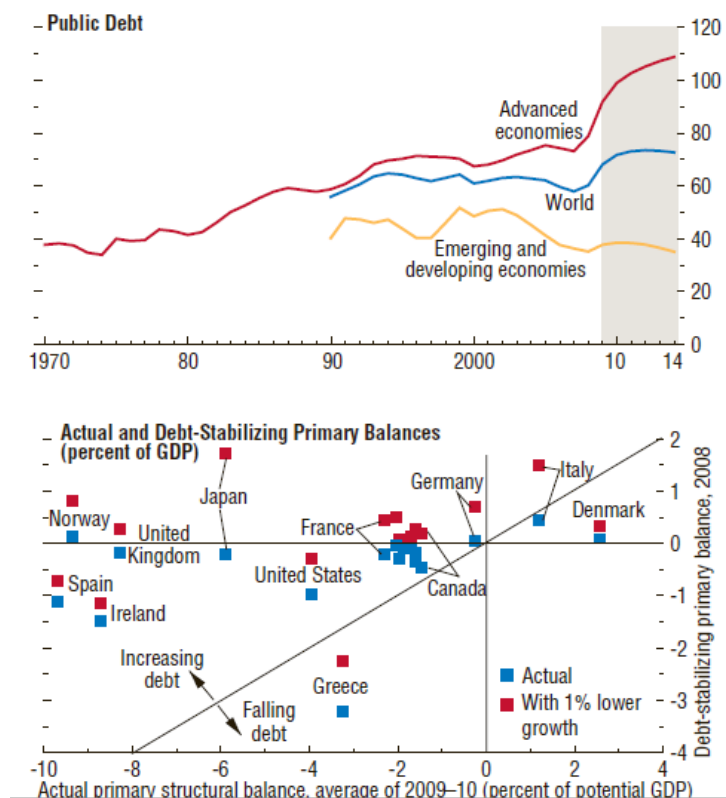
ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ

ΠΗΓΗ: ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ. World Economic Outlook database; and IMF staff estimates

Η διαδικασία επομένως αύξησης του δημόσιου χρέους στις αναπτυσσόμενες χώρες προβλέπεται πως θα συνεχιστεί (διάγραμμα 12).

Διάγραμμα 12

ΠΗΓΗ: ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ. World Economic Outlook database; and IMF staff estimates

Τα κέρδη του κεφαλαίου από το δανεισμό των κρατών είναι μεγάλα. Στη σημερινή φάση μάλιστα του καπιταλισμού αυτό αποτελεί ουσιώδη διέξοδο για τη συνέχιση της καπιταλιστικής συσσώρευσης. Το σύνολο των εξελίξεων στο διεθνές καπιταλιστικό σύστημα είχε σαν αποτέλεσμα την ανάκαμψη των κερδών του κεφαλαίου στις αναπτυσσόμενες χώρες από τη δεκαετία του 1970 και μετά. Οι εξελίξεις αυτές επικεντρώνονται ουσιαστικά στη μείωση των ρυθμών αύξησης της παραγωγικότητας, στη διάχυση του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής σε όλο σχεδόν τον πλανήτη και την αδυναμία παραπέρα ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Παράλληλα με τα παραπάνω σταμάτησε η ανάπτυξη νέων τομέων παραγωγικής δραστηριότητας και η παραγωγική ανάπτυξη αντικαταστάθηκε από τον παρασιτικό χρηματοοικονομικό τομέα. Τα παραπάνω είχαν σαν αποτέλεσμα την ανάκαμψη των κερδών του κεφαλαίου με τη μεταφορά πόρων από τις αναπτυσσόμενες χώρες προς τις αναπτυσσόμενες επιβάλλοντας έτσι μια νέα επικυριαρχία τόσο επί των αναπτυσσόμενων χωρών όσο κι επί των πιο αδύναμων αναπτυσσόμενων.

Στη βάση επομένως της εκτίναξης του δημόσιου χρέους βρίσκεται η παρασιτική πλέον λειτουργία του καπιταλισμού. Από τη μια έχει φορολογική ασυλία κι από την άλλη δανείζει στα κράτη και στα νοικοκυριά τα χρήματα που δεν εισπράττουν τα

κράτη από τη φορολογία του κεφαλαίου. Η δικαιολογία για τη μείωση της φορολόγησης του κεφαλαίου ήταν πάντα οι επενδύσεις. Φυσικά επενδύσεις δεν γίνονταν και θα έχουμε την ευκαιρία να το δούμε αυτό πιο αναλυτικά σε άλλο άρθρο. Και σαν να μην έφθαναν όλα τα παραπάνω το κεφάλαιο απαιτεί όλο και μικρότερη φορολόγηση. Με τις κυβερνήσεις, οι οποίες είναι ανδρείκελά του, και με την απολύτως ελεγχόμενη χρήση των ΜΜΕ προσπαθεί να εκβιάσει τους λαούς για την αναγκαιότητα μείωσης της, τάχα, υψηλής φορολογίας που του επιβάλλουν οι «εχθρικές» προς το κεφάλαιο κυβερνήσεις και δεν του επιτρέπουν να κάνει επενδύσεις. Τα πάντα στην υπηρεσία του κεφαλαίου και πρωτίστως το ψέμα. Ο παρασιτικός χαρακτήρας αυτής της διαδικασίας καθίσταται πλέον το κυρίαρχο, αν όχι μοναδικό, χαρακτηριστικό του καπιταλισμού. Μια διαδικασία η οποία οδηγεί το ίδιο το κεφάλαιο σε αδιέξοδο και τις κοινωνίες στο χάος.